

Ekomuzeum między sztuką a życiem

ŚCIEŻKA BIOGRAFICZNA

ŚCIEŻKA KULTUROWA DOTYCZĄCA OSÓB, KTÓRYCH ŚLADY MOŻNA ZNALEŹĆ W OKOLICY.

SPRAWDŹ, JAKIE NIESAMOWITTE OSOBY SĄ ZWIĄZANE Z NASZĄ OKOLICĄ. Twórcze umysły, artyści, pionierzy, wynalazcy, społecznicy, patrioci... Odkryj ludzi, którzy przez wieki planowali, działali, pokonywali przeciwności i na różne sposoby wpływali na swoje otoczenie. Poznaj także tych, którzy gościli tu niedługo, trafili przejazdem albo zrzędzeniem losu, ale zostali zapamiętani lub został po nich ślad w przestrzeni. Przekonaj się, jakie fantastyczne historie można poznać wyruszając na mikrowyprawę o parę kilometrów od domu. Zainspiruj się osobowościami spotkanymi po drodze w Ekomuzeum między sztuką a życiem.

GDÓW

Ludwik Solski – legenda polskiego teatru, jeden z najwybitniejszych aktorów końca XIX i początku XX w., który grał niemal na wszystkich scenach w kraju. Żył prawie sto lat, a urodził się w 1855 r. w Gdowie. Był dyrektorem wielu teatrów, zagrał około 1000 ról i wychował grono wybitnych aktorów.

Misja: odwiedź Gdów i znajdź tablicę dedykowaną Ludwikowi Solskiemu.

Dla dzieci: zaprojektuj pomnik tego wielkiego artysty.

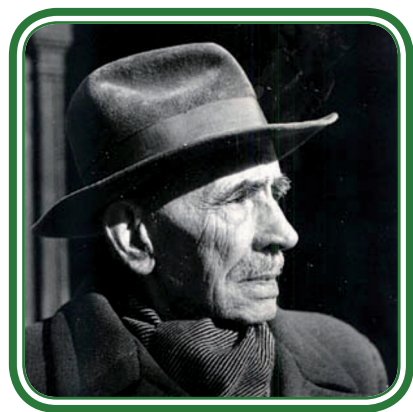

WIELICZKA

Alfons Długosz – wizjoner z pasją, wielki społecznik, doskonały fotografik i malarz, pedagog, twórca Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Dzięki jego zaangażowaniu uratowano wiele bezcennych zabytków Kopalni Soli w Wieliczce, np. olbrzymie, drewniane kieraty. To m.in. te skarby zadecydowały o wpisaniu Kopalni w Wieliczce na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Misja: posłuchaj podcastu na temat Alfonsa Długosza i odwiedź Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

BOCHNIA, NOWYWIŚNICZ

Stanisław Fischer – świetny pedagog, niestrudzony społecznik. Kolekcjoner, który przekazał swoje zbiory Muzeum w Bochni, inicjując w ten sposób jego powstanie. Organizator Liceum Plastycznego w Nowym Wiśniczu, w którym do dziś młodzież zgłębia tajniki różnych sztuk.

Misja: posłuchaj podcastów o Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni oraz o Liceum Plastycznym w Nowym Wiśniczu.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

CZASŁAW

Odon Bujwid – pierwszy polski bakteriolog, pionier higieny i profilaktyki zdrowotnej, jeden z pierwszych polskich naukowców zajmujących się wytwórczością szczepionek leczniczych, w tym przeciwko wściekliźnie. Miał majątek w Czasławiu. Ufundował w tej miejscowości szkołę, która na początku XX w. wyróżniała się nowoczesnymi rozwiązaniami – miała bieżącą wodę i sanitariaty. Kazimiera Bujwidowa – działaczka społeczna i feministka, żona profesora Odon Bujwida, laborantka. Aktywnie działała na rzecz równouprawnienia kobiet i mężczyzn. Była jedną z prekursorów walki o prawa kobiet do studiów wyższych. Utworzyła w Krakowie pierwsze gimnazjum dla dziewcząt z egzaminem maturalnym. Walczyła z analfabetyzmem i była propagatorką bezpłatnych czytelni dla dzieci i młodzieży. Niedawno została patronką nagrody przyznawanej w Krakowie kobietom, które przełamują bariery.

Misja: odszukaj dwór Bujwidów w Czasławiu i przeczytaj informacje na znajdujących się tam tablicy.

Dla dzieci: namaluj portrety małżonków Bujwidów z atrybutami, czyli przedmiotami, po których możemy poznać, czym się zajmowali.

HUCISKO

Kazimierz Mikulski – malarz, ilustrator, scenograf, poeta, współzałożyciel i wieloletni kierownik artystyczny Teatru Lalki i Maski „Grotteska” w Krakowie. Aktor Teatru Cricot 2 i członek II Grupy Krakowskiej. Wielbiciel kotów, twórca rysunkowej postaci Ferdynanda Wspaniałego do książki Ludwika Kerna. Miał pseudonim „Balzak”. Przez wiele lat przyjeżdżał do Huciska, gdzie miał dom i wspaniały ogród, który kształtował z żoną Agnieszką.

Misja: posłuchaj podcastu na temat domu Kazimierza Mikulskiego w Hucisku. Przespaceruj się ścieżką kulturową w Hucisku i odkryj inne osobowości związane z Huciskiem.

Dla dzieci: przeczytaj lub obejrzyj przygody Ferdynanda Wspaniałego, którego postać namalował Kazimierz Mikulski.

Tadeusz Kantor – jeden z najwybitniejszych artystów XX w., wybitny malarz, scenograf, reżyser, twórca i teoretyk teatru, współzałożyciel Teatru Cricot 2 i Stowarzyszenia Artystycznego II Grupa Krakowska. W Hucisku znajduje się dom Tadeusza Kantora i jego żony malarki i aktorki Marii Stangret. Obok domu stoi olbrzymich rozmiarów Pomnik krzesła.

Misja: zobacz Dom Kantora i Pomnik Krzesła w Hucisku. Przespaceruj się ścieżką kulturową w Hucisku i odkryj inne osobowości związane z Huciskiem.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

PIERZCHÓW

Jan Henryk Dąbrowski – bohater narodowy upamiętniony w polskim hymnie zwanym od jego nazwiska „Mazurem Dąbrowskiego”. Generał, uczestnik Powstania Kościuszkowskiego, twórca Legionów polskich we Włoszech. Urodził się w majątku w Pierzchowie.

Misja: wejdź na kopiec Dąbrowskiego w Pierzchowie i zobacz, co widać ze szczytu.

Dla dzieci: czy znasz słowa „Mazurek Dąbrowskiego”?

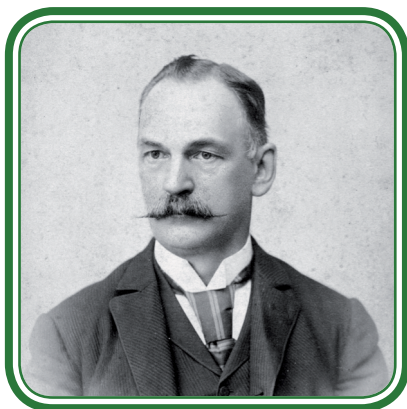

NIEGOWIĆ

Karol Wojtyła – jeden z naszych najbardziej znanych rodaków na świecie, papież – Polak, Jan Paweł II, którego pontyfikat był jednym z najważniejszych w XX w. Jako świeżo upieczony ksiądz Karol Wojtyła trafił do Niegowici, która była jego pierwszą parafią. W młodości pisywał wiersze i był aktorem.

Misja: odwiedź izbę pamięci Jana Pawła II.

Dla dzieci: sprawdź, w którym roku Karol Wojtyła został papieżem. Gdzie wtedy zamieszkał?

GRODKOWICE

Władysław Żeleński – kompozytor, twórca oper i pieśni, który urodził się w 1837 r. w Grodkowicach. Jego snami byli Stanisław Żeleński – twórca słynnego zakładu witrażowego Krakowie oraz Tadeusz „Boy” Żeleński – poeta, satyryk, tłumacz. Dziś w Grodkowicach można zobaczyć pałac wzniesiony w 1902 r. przez bratanka kompozytora, również Władysława. Budynek zaprojektował znany architekt Teofil Talowski.

Misja: odwiedź pałac Żeleńskich w Grodkowicach.

Dla dzieci: jakich znasz słynnych polskich kompozytorów?

NOWYWIŚNICZ

Jan Matejko – najślynniejszy polski malarz, twórca obrazów historycznych, którego obrazy są częścią naszej wspólnej ikonografii. Matejko często bywał w Nowym Wiśniczu w domu swego szwagra, Leonarda Serafińskiego.

Misja: posłuchaj podcastu na temat Koryznówki – Muzeum pamiętek po Janie Matejce w Nowym Wiśniczu i koniecznie odwiedź to wyjątkowe miejsce. Polecamy także podcast o Liceum Plastycznym w Nowym Wiśniczu, którego patronem jest Matejko.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

WIELICZKA

Magdalena Bendziszawska – pierwsza w Polsce chirurżka znana z imienia i nazwiska. Pracowała w kopalni w Wieliczce, najpierw u boku swojego męża, cyrulika Walentego Bendziszawskiego, a po jego śmierci samodzielnie. Prawo do wykonywania zawodu uzyskała na mocy dyplomu królewskiego wydanego przez króla Augusta II Mocnego w 1697.

Misja: odwiedź Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce i zobacz zabytki związane z pracą górników w kopalni soli.

Dla dzieci: polecamy komiks Karolina i Klara. Medalion czasu autorstwa Sebastiana Frąckiewicza i Anny Krztoń, wydany przez Fundację Kosmos dla dziewczynek. Jedną z jego bohaterek jest Magdalena Bendziszawska.

WIELICZKA

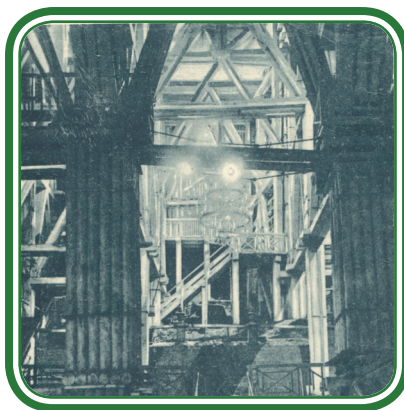
Feliks Boczkowski – jeden z prekursorów haloterapii, czyli leczenia solą. Lekarz wielickich górników, który zainicjował pierwszy zakład kąpeli solankowych w Wieliczce, dostrzegając korzystny wpływ mikroklimatu kopalni na zdrowie.

Mieczysław Skulimowski – lekarz górniczy w wielickiej kopalni, który kontynuując dzieło Feliksa Boczkowskiego doprowadził do utworzenia w Wieliczce pierwszego w Polsce mikroklimatycznego sanatorium podziemnego, w którym do dziś leczy się choroby układu oddechowego.

Misja: odwiedź Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce.

Dla dzieci: po obejrzeniu ekspozycji w Zamku Żupnym zaprojektuj solniczkę – pamiątkę z Ekomuzeum między sztuką a życiem.

BOCHNIA, WIELICZKA

Władysław Gargul – fotograf – wynalazca, związany m.in. z Bochnią i Wieliczką. Pionier fotograficznych rozwiązań związanych z turystyką. Jako jeden z pierwszych produkował fotograficzne karty pocztowe, a korzystając ze swoich doświadczeń w obsłudze wycieczek, wymyślił przyrząd do automatycznego wykonywania masowych kopii odbitek reprodukcji kart pocztowych.

Misja: odwiedź Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni oraz Muzeum Żup Krakowskich w Wielicdze. Posłuchaj podcastów związanych z tymi miejscami.

Dla dzieci: zaprojektuj własną pocztówkę z Ekomuzeum między sztuką a życiem.

JANKÓWKA

Józef Mehoffer – jeden z najbardziej znanych twórców Młodej Polski, malarz i witrażysta. Nieopodal Wieliczki w Jankówce miał dwór i ogród, który przedstawiał na swoich obrazach.

Misja: odnajdź w Jankówce kapliczkę i zobacz, jaką panoramę stamtąd widać.

Dla dzieci: wpisz w internecie: „Dziwny ogród Józef Mehoffer” i zobacz jeden z pięknych obrazów, które powstały w Jankówce.

GRUSZÓW

Stanisław Pietruszka – oficer lotnictwa i pilot, absolwent słynnej Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. Lotnik brał udział w II wojnie światowej. Walczył w wojnie obronnej 1939 roku, a później został członkiem personelu jednego z polskich dywizjonów bombowych w Wielkiej Brytanii. Urodził się w Gruszowie.

Misja: wysłuchaj podcastu o domu bratanka Stanisława Pietruszki, także Stanisława, który jest wspaniałym artystą i odnajdź Pomnik Grunwaldzki w Gruszowie.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

BOCHNIA, WIELICZKA

Św. Kinga – węgierska królowa, żona księcia Bolesława Wstydlwego, święta Kościoła katolickiego. Według legendy, to św. Kinga miała sprawić, że w Bochni znaleziono sól kamienną. Św. Kinga jest uważana za szczególną opiekunkę górników soli, dlatego jest patronką także kopalni w Wielicdze.

Misja: odwiedź Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni oraz Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Posłuchaj podcastów związanych z tymi miejscami.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching, znajdź skarb i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

DOBCZYCE

Jan Długosz – człowiek o wielu talentach: historyk, kronikarz, duchowny, geograf, dyplomata. Na zamku w Dobczycach nauczał synów króla Kazimierza Jagiellończyka.

Misja: posłuchaj podcastu na temat zapory w Dobczycach, której budowa zmieniła krajobraz wokół zamku.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

RACIBORSKO

Jan Andrzej Morsztyn – poeta epoki baroku, znany ze świetnego stylu oraz polityk, który urodził się w Raciborsku.

Misja: zobacz, co zostało po założeniu dworskim w Raciborsku.

Dla dzieci: wpisz w internecie „Jan Andrzej Morsztyn, poezja i wspólnie z opiekunami przeczytaj któryś z wierszy Morsztyna.

WĘGLÓWKA/LUBOMIR

Tadeusz Banachiewicz – naukowiec, astronom i matematyk, którego imię nosi jeden z kraterów na Księżycu oraz Obserwatorium Astronomiczne na Lubomirze w paśmie Beskidu Wyspowego. Banachiewicz przyczynił się do jego utworzenia w 1922 r.

Misja: zdobądź szczyt Lubomira i odwiedź Obserwatorium.

Dla dzieci: sprawdź, jak nazywała się pierwotnie góra Lubomir.

NIEPOŁOMICZ

Królowa Bona – żona króla Zygmunta Starego, królowa Polski, Włoszka, która upowszechniła w Polsce... włoszczyznę. Ze swojej ojczyzny sprowadziła do Polski marchew, pietruszkę, seler, pory, pomidory, brokuły, kalafior, sałatę i szpinak. Królowa często gościła na Zamku w Niepołomicach i bała o jego otoczenie, zakładając wspaniałe ogrody.

Misja: odwiedź Zamek Królewski w Niepołomicach.

Dla dzieci: odszukaj w Niepołomicach mural przedstawiający królową Bonę.

STANIĄTKI

Wizenna – pierwsza szefowa, czyli ksieni klasztoru Sióstr Benedyktynek w Staniątkach, ufundowanego w XIII wieku przez jej rodziców: kasztelana krakowskiego Klemensa Jakę i matkę Reclawę.

Misja: odwiedź klasztor Benedyktynek w Staniątkach i posłuchaj związanego z nim podcastu.

Dla dzieci: poszukaj skarbu z aplikacją geocaching i zostaw po sobie ślad w Ekomuzeum.

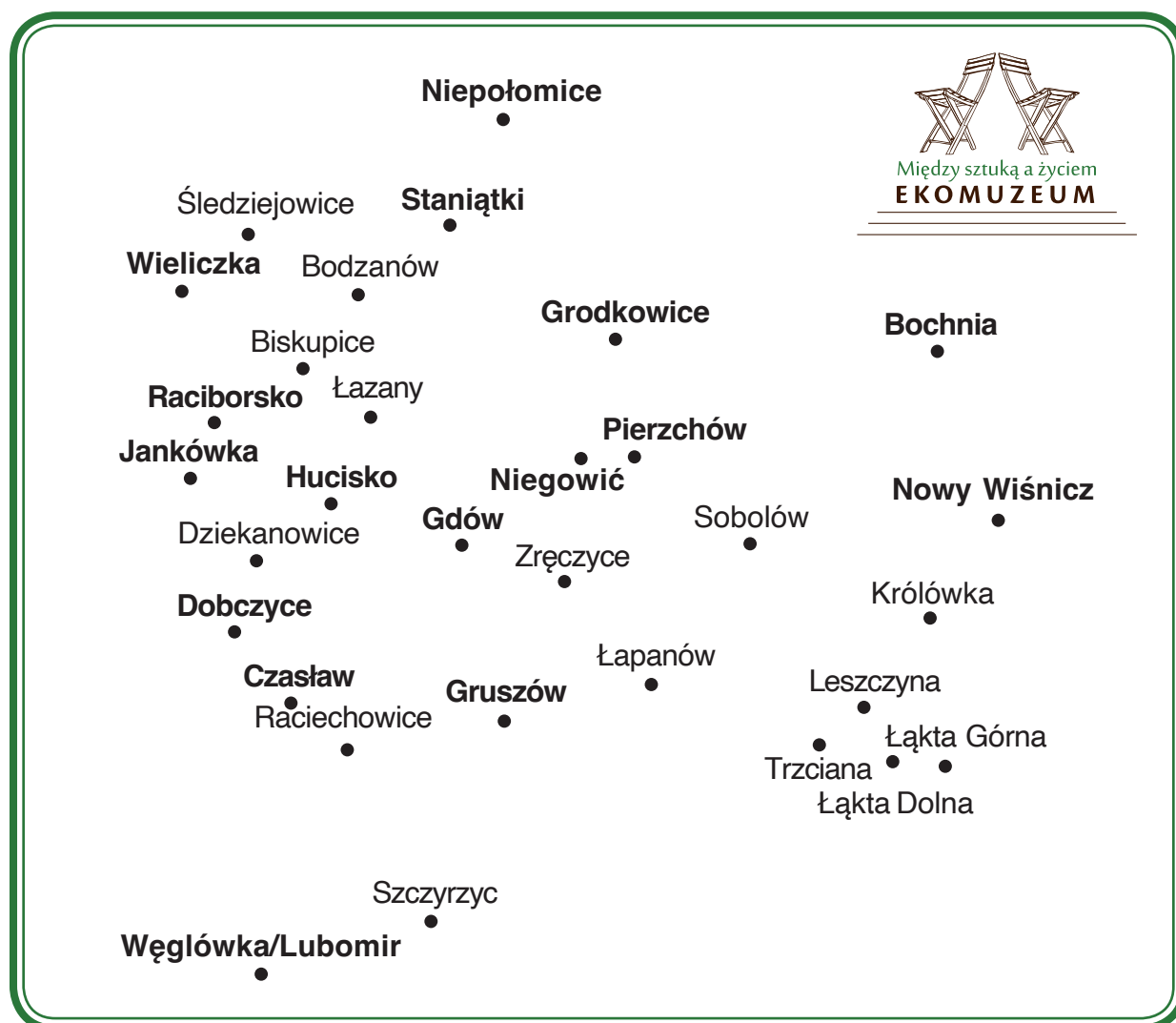

NOWYWIŚNICZ

Stanisław Czerniecki – autor pierwszej polskiej książki kucharskiej, związany z rodem Lubomirskich i Nowym Wiśniczem. W trzech rozdziałach księgi pt. „Compendium Ferculorum albo zebranie potraw”, zawarł po sto przepisów na potrawy mięsne, rybne i mleczne oraz kilkadziesiąt dodatków.

Misja: odwiedź zamek w Nowym Wiśniczu.

Dla dzieci: zaprojektuj okładkę rodzinnej książki kucharskiej.

Źródła fotografii:

<https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/141025/07398b9266e65c169796f50a58e37412/>
<https://muzeum.wieliczka.pl>
<http://www.muzeum.bochnia.pl>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Odo_Bujwid
<https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/52093/5846539aa3ece9ffe3c69c1a90f820ad/>
Fundacja Tadeusza Kantora
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/56/Jan_Henryk_D%C4%85browski_1.PNG
<https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/100197/9fee4197c59ac22d8a2fe29f7c9893ba/>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e3/W%C5%82adys%C5%82aw_%C5%BBele%C5%84ski-c._1890%2C_foto._Stanis%C5%82aw_Biza%C5%84ski.jpg
https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Jan_Matejko.JPG
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/26/Instruments_cr%C3%A9%C3%A9s_par_Pierre_Fauchard.jpg
<https://muzeum.wieliczka.pl/aktualnosci/zabytkowy-dom-i-jego-mieszkanicy>
<https://lubimyczytac.pl/ksiazka/4625900/inhalacje>
<https://polona.pl/item/wieliczka-komora-michalowice-la-grotte-michalowice-kammer-michalowice-the,NzMyMjMzMjU/0/#info:metadata>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f3/Mehoffer_self-portrait_%281897%29.jpg
<https://niebieskaeskadra.pl/?control=8&id=950>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e2/Kinga_w%C4%99gierska.jpg
https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_D%C5%82ugosz
<https://polona.pl/item/jean-andre-comte-de-morstin-et-de-radzimin-staroste-de-tuckol-senateur-et-grand,MTAyMTI1ODI/0/#info:metadata>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f1/Monogrammist_PF_Bona_Sforza.jpg
<https://polona.pl/item/compendium-fercvlorvm-albo-zebranie-potraw,MzQ5MDIzMw/4/#info:metadata>

Mini gabinet historii z Ekomuzeum między sztuką a życiem

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski
w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

MUZEUM HISTORII POLSKI

PA
TRIO
TYŻM
JUTRA

fundacja
PLENEROWNIA

HUCISKO
DOM
OPowieści

Między sztuką a życiem
EKOMUZEUM

STOWARZYSZENIE
HISTORYKÓW
SZTUKI